

Puheterapeutin työn ja logopedian harjoittelujen edellyttämät ominaisuudet

Puheterapeutti arvioi ja kuntouttaa eri-ikäisiä ihmisiä, joilla on vuorovaikutuksen, kielen, puheen, äänen tai syömisen ja nielemisen häiriöitä. Hän toimii työssään lähikontaktissa asiakkaisiinsa, näiden omaisiin ja muihin lähi-ihmisiin sekä eri ammattiryhmien asiantuntijoihin. Työn onnistunut tekeminen edellyttää hyviä vuorovaikutus- ja kielellisiä taitoja sekä muita, alla tarkemmin kuvattuja, psyykkisiä ja fyysisiä ominaisuuksia. Logopedian opintoihin kuuluvat harjoittelujaksot edellyttävät samoja ominaisuuksia kuin puheterapeutin työ.

Aistit: Puheterapeutilla tulee olla riittävän hyvä *kuulo*, jotta hän pystyy toimimaan puheeseen perustuvassa vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja asiantuntijoiden kanssa. Erityistä tarkkuutta kuulolta edellytetään sellaisten asiakkaiden arvioinnissa ja kuntoutuksessa, joiden puheen piirteet, esimerkiksi ääntäminen tai äänen tuotto, ovat kuntoutustarpeen syynä. Näissä tilanteissa puheterapeutin tulee pystyä osittain vain kuulonvaraisesti arvioimaan, onko esimerkiksi asiakkaan tuottama äänne virheellinen ja jos on, millä tavoin. Kuntoutuksen myötä puheterapeutti arvioi puheen piirteissä tapahtuvaa muutosta ennen kaikkea kuulonvaraisesti.

Hyvää *näkökykyä* puheterapeutti tarvitsee ennen kaikkea siksi, että katsekontakti on vuorovaikutuksen keskeinen elementti. Katseen avulla vuorovaikutuksessa myös kontrolloidaan monenlaisia asioita, kuten huomion kohdetta ja tunnetiloja, joiden tulkitseminen ja ymmärtäminen on keskeistä vuorovaikutuksen kuntoutuksessa. Hyvää näkökykyä tarvitaan myös muun muassa puheen ja äänen tuottoon sekä syömiseen osallistuvien lihasten toiminnan ja puhetta tukevien ja korvaavien visuaalisten viestinnän keinojen (esim. viittominen ja graafiset keinot) arvioinnissa ja kuntoutuksessa. Lisäksi erilaisten työssä tarvittavien materiaalien ja laitteiden käyttö edellyttää riittävää näkökykyä.

Puhe ja ääni: Puhuminen on puheterapeutin keskeinen työväline hänen lähes kaikissa työtehtävissään, joten puheessa ei voi olla sellaisia *äänen, ääntämisen* tai *puheen rytmin* poikkeavuuksia, jotka tekevät siitä vaikeasti ymmärrettävää. Jos kuntoutuksen tavoitteena on asiakkaan äännevirheen korjaaminen, puheterapeutin tulee pystyä antamaan oikean äänteen tuoton mallia sekä erillisinä äänteinä että sana- ja lausetasoisessa puheessa. Jos asiakkaalla on äänen tai puheen sujuvuuden häiriö, kuntouttavan puheterapeutin tulee osata antaa hänelle oikeaa äänen- ja puheentuoton mallia.

Motoriikka: *Käsien* normaalia karkea- ja hienomotoriikkaa tarvitaan eri tavoin lähes kaikissa puheterapeutin työtehtävissä. *Yleinen hyvä liikuntakyky* on tarpeen erityisesti lapsiasiakkaiden kanssa, jotka liikkuvat paljon ja joiden kanssa paras työskentelypaikka ei aina ole pöydän ääressä vaan esimerkiksi lattialla.

Kielelliset taidot: Puheterapeutin työssä kieli on yleensä sekä työn keskeinen kohde että työn tekemisen väline. Siksi puheterapeutin tulee pääsääntöisesti hallita kuntoutuskielensä äidinkielen tasoisesti voidakseen arvioida asiakkaansa kielen puutteita sekä suunnitella ja toteuttaa tarvittavan kuntoutuksen. Puhutun kielen lisäksi puheterapeutin tulee hallita kuntoutusyhteisössä käytetty kirjoitettu kieli (Suomessa yleensä suomi tai ruotsi) riittävän hyvin, jotta hän pystyy kirjoittamaan asiakirjat ja erilaiset muistiinpanot ja ohjeet kaikkien asianosaisten yksiselitteisesti ymmärtämällä kielellä.

Henkiset ominaisuudet: Terapeutin työ edellyttää hyviä vuorovaikutustaitoja, kykyä tulla toimeen monenlaisten ihmisten ja ihmisryhmien kanssa. Terapeutin tulee hyväksyä ihmisten erilaisuus ja osata ottaa toisten ihmisten näkökulma huomion kohteena olevaan asiaan. Puheterapeutin työ edellyttää myös joustavuutta muun muassa siksi, että työtä tehdään monenlaisissa ympäristöissä monenlaisten ihmisten kanssa, myös asiakkaan arkiympäristössä: päiväkodissa, koulussa, hoitolaitoksessa tai kotona. Työn sisältöön ja aikatauluihin liittyvistä syistä puheterapeutin tulee sietää kohtalaista työpainetta.